

CÍSAŘOVNA ALŽBĚTA.

Román od Viléma Boroše.

KAPITOLA 45.

Jeruzalém.

Starodávné, památné sídlo židovských králů, Kalvarii, hrob, místo utrpení zakladatele nejkrásnější věrouky, víry křesťanské, zajisté ze srdce rád by viděl každý, kdo má srdce citlivé.

Chrám, v němž učení a moudří znalci písma s obdivem poslouchali dvanáctileté dítě, Ježíše.

Královský palác, v němž náměstek největšího krále židovského — Pilát, v duševním boji předvedl velikého trpitele, syna božského, jemuž se posmívali slovy "král judejský", před lid, provolávající "Ukřižuj ho!" a hrde zvolal: "Ejhle člověki!"

A skupinu kamení, z níž tělo Kristovo vstoupilo na nebesa, onen kus kamene, na němž stopa nohy Boha člověka posud jest viděti!

Kdo by netoužil podívat se v tato místa a vroucně zde padnouti na kolena?

Šťasten, komu milost takovou osud dovolí!

Korunní princ Rudolf odebral se po svém zasnoubení do Svaté země.

Odebral se na pouť! Na pouť ku kolébce křesťanství, nyní již skoro dva tisíce let starého.

Pomodlit se u hrobu oné věčné bytosti, jež vykoupila hříchy lidstva svým životem.

A pak projíti ony zdi, za nimiž vešci následovníci Mojžíšovi hlásali duševní spásu, lék lidské slabosti — nezlomnou důvěru v Jehovu a pobožnou mysl!

Jest to myšlénka povznášející! Aby vědomí toto člověka povzneslo, potřebuje jednoho: víry! Bez víry nevstupují nikdo ani nohou do zdi Jeruzalémských.

Člověk bez víry se sem nehodí; pro toho Jeruzalém se svými otlučenými zděmi, se svou pouliční špinou a se svou hroznou bídou nemá ceny ani jako starožitnost, ani jako místo milionům a milionům posvátné!

Člověk, žijící na prahu dvacátého století v Jeruzalému, musí choditi s očima přimhouřenými, aby jenom duše jeho viděla, aby jen duše jeho se kochala.

Kramáři zneužívají zde památek posvátných — ale to se nesmí viděti, ani pozorovati.

Nežli překročil rakouský korunní princ brány Jeruzalémské, zastavil se v Egyptě, kde prohlédl si pouště, mofe písku, říši šakalů, hyen, lvů a tygrů.

V Egyptě uvítán byl mistokrálem nadmíru slavnostním způsobem.

Podíval se na pyramidy, jež ruce otroků snesly dohromady ku slávě velikých Faraonův, na pyramidy, a nichž zřít na člověčenstvo tisíciletí, nelidská doba, kdy miliony pracovaly pro jednoho...

A stanuv u pyramidy, rozpomněl se korunní princ bezděky na pomíjitelnost a marnost přepychu, nádhery, velikosti a rozkoši pozemského života...

Velicí Faraonové, u jichž nohou miliony poddaných se klaněli, ležící čelem na zemi, Faraoni, jichž moc byla nesmírná — jsou dnes v museích jako oklívě mumie vystavení na obdiv!

Za peníze je ukazují! Lid svobodný, národové osvícení obdivují se za několik halibů tímto pozůstatkům pokřivené lidstva, tímto egoistickým tyranům!

Kam se poděla nádhera? Slávo, kde jsi?

Kde jste vy, obávaní a mocní Faraonové! Pyramidy vaše stojí posud, ale ani jediná památka po vás nezby-

la, jež by v sobě obsahovala pouhou jiskřičku lidumilnosti!

Dali jste si postaviti své kamené památky na dobrém místě!

V poušti, na poušti, kde jen dravci sídlí!

Kdyby sluneční žár okolí jejich nevysušoval, byla by nedohledná tato poušť mořem slzí — slzí to otrokův.

Princ Rudolf odpočinul si po prohlídce pyramid na oase na blízkou.

Odpočinku tohoto použil k honbě na tygry.

Jak z poznámek z těch dob uchovaných vysvítá, projevil princ Rudolf také na tomto honě smělou odvahu, jež i v jeho zemích zjednávala mu jako lovcí obdiv.

Z těchto honů na tygry zachoval se tento příběh:

Tygr byl skolen, kule princova ho zabila. Strážce z průvodu princova dravce pěkně dorazili a družina se zotavovala posilněním.

Princ chtěl si vzíti kožešinu tygrovu, i čekal několik hodin v přirodě.

Sluhové a domorodci tygra stahovali, princ pak posadil se v písku a rozmlouval se svým průvodcem.

Při hovoru zaslechl zvláštní zvuky a ucítil ještě zvláštnější zápach.

Zvedl a ohlédl se. Asi 30—40 kroků od společnosti šklebily zuby vychrtlá, vyhladovělá hyena.

Seděla na zadních nohou a oklívě vyla.

Všichni členové společnosti nemeškali, sáhli po puškách a namířili na dravce.

Princ Rudolf požádal svůj průvod, aby mu tuto hyenu ponechali. Je přirozeno, že všichni dali přednost princovi.

Princ Rudolf namířil, střílel a trefil hyenu do prsou.

Bestie po výstřelu vyskočila a hnala se rozezlenná na prince.

Princ střílel opět a hyena byla raněna do nohy.

Zuřivost zvířete se tím jen stupňovala. Kulhající, lvouc, vyjíc vrhla se hyena na prince.

Rudolf náhle obrátil pušku a pažbou rozezlenné zvíře dobil.

Průvod princův s obdivem pohlížel na tento odvážný čin, kdežto princ se usmíval a nezdálo se mu právě, že by vykonal obzvláštní loveckou bravuru.

Z Egypta odejel princ do Jaffy a odtud do Jeruzaléma.

Úřední kruhy učinili všecko, by princ byl přijat co nejslavněji.

Rakouský korunní princ vjel do Jeruzaléma za zvuků hlučné hudby, ačkoli by raději viděl, kdyby slavnostní a úřední uvítání bylo odpadlo.

Nazejší prošel si pěšky město a vydal se také na horu Kalvarii, nad městem se zvedající, na níž byl Ježíš ukřižován a která podnes jest tak pustá a holá, jako byla v době ukřižování.

Třetího dne odebral se úplně samotou k svatému hrobu.

Sem nechtěl vstoupiti se svým úředním průvodem.

Ne jako princ, ne jako následník trůnu, ale jako obyčejný smrtelník chtěl pokleknouti u svatého hrobu a zde se vroucně pomodlit.

Nad svatým hrobem postaven jest nádherný chrám.

Skupina kamení, jimiž bylo ukřižované tělo Kristovo pokryto a z nichž vstal z mrtvých, jest obklopena drahocennou zlatou mříží.

Zde svítí sta a sta věčných světel, ale přes to panuje kolem svatého hrobu pološero.

Mnoho, velmi mnoho věřících

se zde již modlilo na kolenou a s hlubokou vroucností.

Zde člověk člověka si ani nevímá.

Neptají se nikoho, odkud přichází, kde jest jeho vlast'. Srdce i duše naplňuje jediná myšlénka: Vykupitel!

Také princ zde poklekl na houbu, studenou dlažbu mramorovou stejně jako ostatní poutníci a pohroužil se v modlitbu.

Krásná hrdá hlava princova se sklonila.

Před svatým hrobem ani princ není to haubou.

V očích jeho leskly se slzy, byl blažen. Myšlénka, že se mohl pomodliti u hrobu Ježíšova, činila ho šťastným.

Jeden duchovní ukázal na kamen za zlatou mříží.

Bylo na něm viděti stopu nohy "Ježíš, stoje na tomto kameni, vzněsil se do oblak, k Bohu Otci, na nebesa," — pravil kněz slavnostně.

Věřící při těchto slovech postavali se země a přistoupili k mřížoví.

Kněz otevřel zlatou mříž a věřící se zatajeným dechem líbali tuto posvátnou stopu Spasitelovu.

Ani princ Rudolf nečinil zde výjimku.

I on políbil stopu Ježíšovu na balvanu.

KAPITOLA 46.

Povídka z pouště syrské.

Orient jest plný půvabů; pro obyvatele západní chová v sobě tolik tajů, že celý kraj zahaluje zvláštním kouzlem...

Když princ byl účasten velkých slavností v Jeruzalémě při svém příjezdu, všimnul si starce v arabském kroji, který činil dojem stoletého kmeta.

Nežli pak odebral se dále do Nazaretu, chtěl tohoto starce ještě viděti.

Sotva toto přání pronesl, povolal ho konsul náš k nejjasnějšímu princovi.

Arab před princem padl na svou tvář. Tak zde uctívají členy rodu královského.

"Vstaň, starče! Jak se jmenuješ?" tážal se ho princ a pomohl kmetu povstati.

"Jsi stejně milostiv, princí, jako tvůj vznešený otec, slunce své říše" pravil kmet hlasem dosti zvučným. "Mé jméno je Adama."

Princ se dověděl od něho dále, že kmet byl již také jeho otci, císaři Františku Josefovi při jeho cestě na východ představen. Adama byl druhdy bohatým obchodníkem; na stará kolena — to již bylo velmi dávno — přišel o všecko jmění a živil se způsobem opravdu po divným: vypravoval povídky.

Za své vypravování dostal tolik, že mohl býti živ.

Však neměl veliké potřeby. Princ ho hojně obdaroval a po jeho příkladu i družina princova udělila starci hojně dáreků.

Když pak princ odebral se na odpočinek, sesedli se někteří členové této cesty na východ pod rozložitou olivu a vyzvali Adama, aby vypravoval něco, co sám zažil.

A Adama vypravoval příběh, jež zní jako pravá pohádka východní, jako čarovná pohádka z tisíce a jedné noci.

A stoletý kmet vypravoval: Jsme na venkovském městě syrském, jménem Homs.

Hnědožlutá kupa špinavých domů, vystavěných z jílu, stlačuje se na malém místě hubené půdy vzdělané, obehána jsouc vetchou, sešlou zdi.

Na východě a jihovýchodě rozkládají se nízké pahorky, za nimi leží bezestromá step, žlutavě kmitavá rovina, nekonečně pustá jako moře, a zimničné výpary vznášejí se nad ní.

Jen na jihu bují statná vegetace, neboť tam rozprostírají se u

kalných vod řeky Assy, jež u starých slula Orontes, "jajlaky" (chaty) vznešeného arabského města kupeckého, tureckých hodnostářů a jednotlivých rodin evropských, oasa to podobná překrásné zahradě.

Když přes Homs a jeho prastarý foinický kopec hradní vltř Chamsin mračna dýmu a prachu plihánl z pustých krajín eufratských, ubírají se zámožní lidé z města "branou duchů" na ostrovy mimoské, ležící v jezefě zeleném jako moře, nazvaném Atini.

Před několika lety v Homsu byla jen jedna cizinka, která nesoouhlasila s chutí domácích a cizozemských výletníků.

Byla to lady Digby, anglická dobrodružka, která po romantickém bloudění, jež trvalo téměř celé živobytí její, poslední dny života svého v tomto málo půvabném koutku východním — přijemně skončila.

Dobrý přítelček, s nímž byla před několika léty prochodila po říči syrsko-mesopotamská, neobmeškala této záhadné bytosti učiniti návštěvu.

Lady tenkrát byla již dáma v létech, která v životě idyllickém málo všívala, jsouc sedovlasá a až na karikaturu vyzábělá, přece ještě stále se oddávala rozkošem lásky.

Lady Digby svou dobou hrála jakous roli v londýnském High-life.

Poklesek odloučil ji od boku manželova, načež sáhla k berle poutnické, aby v cizích městech a zemích užívala života potud, pokud tomu dovolovaly příjmy její.

I uvrhla ji náhoda na pobřeží syrské a v pošmurném Homsu vyšel v srdci jejím ještě jednou plamen náruživosti, jež jí nebylo lze utiškati a sice pro — Sulejmana Ibn Medjuel.

Kdo byl tento šťastný, jemuž věnovala milost svou?

Byl li to druhýký troubadour, který sestoupil z čedičových vrcholův, aby cizí Kirce zaklokotal milostné písně Amaisovy t. j. "slavíka arabského?"

Či záležel paprsek světla Periina v srdce mladého šecha bojových Mutavilehův?

Ani jedno ani druhé.

Syn Medjuelův byl obyčejným šechem beduinským, který rád sahal do cizích kapes a povzdý měl za praobyčejnou a patřičnou věc, aby anglické touristy, kteří do báječného místa Palmyry cestovali, o sta liber činil "lehčímí".

Tak zůstane tento léta trvajícím poměr mezi vysoce vzdělanou dámou evropskou a surovým kočovníkem syrským záhadou.

Cizinka, která vedle jezdeckých kasáren Ibrahima paše, podmanitele Syrie, obývala neozdobný letohrádek na severu města, pro nás má jen nepřímou zajímavost.

Kdo by snad byl po slušce západu plížil se podle keřů jasminových v zahradě, v níž stál dům oné dámy, ten by tenkrát byl se setkal se zjevem, který by byl fantasií jeho více zajímal, než stárnoucí dobrodružná lady.

To byl vtělený sen, jeden z oněch kvítků báječných, kolem nichž utkáno cizokrajné kouzlo.

Když zlaté červáky soumrak vrhaly do kalíšků květinových, tu vynořila se z tropických bylin úponkových postava dívčí.

Tak putují báječné bytosti semitských vypravovatelů báchorek po nivách smrtelníků!

Písek nevrže pod kroky jejími, a z tváří jejich září ona mírnost nebeská, která ničeho neví o klamu světském a o hofí pozemském.

A tak byla i Ethel, dívka arabská, která pod perutěmi cizí matky pěstounky, mezi květinami a pod úsměvem hvězd pomalu dorůstala v pannu, jako nachový plod stro mu granátového pod plamennými polibky slunečnými.

Předejdeme o několik měsíců

tento klidný, venkovský život a jsme zase u jasminových keřů zahrady, kde bydlí lady Digby.

S minaretu blízkého mečetu Hadžarova k "fatě" zavolal muecin věřící lid:

"O věřící, modlitba jest lepší, než spánek!"

A ticho nastane v městě arabském.

Na výšinách libanonských, které daleko na jihozápadě se ztrácejí v soumraku, leží bledorudý pruh a zlaté ovečky na západě splývají jako zrcadlové obrazy stepů.

Tu hýbe se to ve třtině cukrové, trylek slavíkův chvěje se křovím mimosovým a hejno holubů spadá do koruny oleandrové, široko daleko stů vrhající.

V křovině pepřové to zachrastí, pruh stříbrný zakmitne mezi červenými květy.

Jest to Ethel, která vyběhne a tajně dech naslouchá.

Tato opatrnost jest asi velmi potřebná, neboť v nejbližším okamžiku z přirozené kobky, již tvoří stěna listnatá vedle bující, vynoří se černá kudrnatá hlava, která by sotva asi v této útulné měla co hledati, leč snad zapovězené ovoce tajné lásky, která na tento mladý párek jako vycházející dec. prostírá svůj vonný závoj.

Neznámý nemůže nám však býti tak lhostejným.

Hnědý mladík s temnými zraky zimničnými a s modročernými, dlouhými vlasy dolů splývajícími učinil si samotou svou asi dosti snesitelnou.

Již rok před tím z Tripoli přistěhovala se ku břehům řeky Assy "franká rodina", jak se pravilo, bohatý kupec vlášský se svou ženou a jediným synem, jemuž říkali Paolo (Pavel).

Bylo to snad komské tkaniny hedvábné, které přivábily cizince, a jelikož arabští tkalci za dobré zboží shrábnou neméně dobré peníze, nebylo náležité příčiny, proč by se byli nějakým směrem nepřiznivými jevíli k novému osadníku.

Mnohem nesnadněji Paolo vpravoval se v nové své postavení.

Dle stáří svého zajisté oprávněně byl ku všem radostem života.

Ale co mohlo mu jednotvárné město arabské se svými tisíci chatrými chýšemi poskytnouti — luza "synův Ismaelových", žebráctví, ušpinění beduinů, kteří v horké roční době rádi tábořili u "veleto ku" a jako hejna kobylek opásali zahrady a pastviny u řeky Assy?

Orient neměl proň již ono kouzlo, které obraznost vaše z pravidla čerpá z nepravdivých, všemi ilusemi namalovaných líčen. I před prastarými stavbami kvádrovými na kopci městském, které hluboko sahají do boh foinických, zůstával chladným. Jsouť to zbytkové zaniklé kultury — náhrobky!

Rudé úlomky sloupů pětřvaly púřitěho tisíce let i mohli bychom se domnívati, že by se přece při tom mohlo něco mysliti. Ale fantazie velmi snadno se zastaví a mihavé obrazy z minulosti rozbledly před ním jako bubliny.

Tak po delší dobu bloudil Paolo, až vypátral, že lady Digby skrývá poklad, jež na světlo vynéstí zajisté bylo by důstojno muže srdnatého.

Přede vším vycházel od doměnky, že dívka ta, která jej nadpřirozenou mocí všívala, musí býti křesťankou, a to tím spíše, an ji nikdy ještě neviděl závojem zastřenou, jak to mrav a zákon předpisuje mohamedáncům.

Zdali Ethel byla křesťankou, zajisté se ještě během vypravování našeho objasní; pro tento okamžik postačí, že náklonnost obou mladých lidí k sobě víc a více se utužovala a posléze nabyla onoho vášnivého výrazu, kde dvě srdce vzdorují tisícům bohův a dech sobeckosti všecky rozumné důvody odváne jako prázdny plevu.